

Szakmai zárójelentés

3. A kutatás eredményei

A 18. századi magyarországi szerzetesség összetett, sokszínű jelenség volt, amely a kulturális élet számos területén nyomott hagyott. Interdiszciplináris kutatócsoportunk tagjai tehát a szerzetesi kultúrát sokféle szempontból, saját szakterületük felől megközelítve vizsgálták.

1. A török elleni visszafoglaló háború időszakában (1683–1703) alapított szerzetesi intézmények

Siptár Dániel azon szerzetesi intézmények adattárának összeállítását, illetve ezek összehasonlító elemzését tűzte ki céljául, amelyeket 1683 és 1703 között alapítottak, részben a Magyar Királyság 1683-ban fennálló határain belül, részben pedig Magyarország oszmán uralom alól felszabaduló területén. Ezért az elmúlt öt év alatt szisztematikusan áttekintette a magyar és külföldi szakirodalmat illetve levéltári anyagot, gyakorlati okokból először a mai Magyarország, majd a mai Szlovákia és Ausztria, végül pedig a mai Románia területén fekvő rendházak és kolostorok esetében. 2014-től megkezdte az egyes intézményeket bemutató adatlapok elkészítését.

A jelzett időszakban a korábbi Magyar Királyságban 26, az oszmán uralom alól felszabaduló országrészben 45 (mindkét esetben a Drávától északra), Erdélyben pedig 10 szerzetesi közösség alapítására került sor, közülük 72 hosszabb távúnak bizonyult. A megtelepedések 13 szerzetesrendet érintettek, azonban ezek közül a volt Hódoltságban csak 9, Erdélyben pedig mindössze 3 hozott létre rendházat. Az egyik legjellemzőbb tendencia, amely e folyamatból kirajzolódik, az egyes országrészek katolikus felekezetképződése közötti fáziskésés egyik vonatkozására világít rá. Míg a volt Hódoltságban és Erdélyben egy „első megtelepedési hullámnak” nevezhető, alapvetően a ferencesek és jezsuiták által dominált szerzetesi terjeszkedés zajlott le, elsősorban városi környezetben, addig a korábban is a magyar királyok uralma alatt álló területen a szerzetesi paletta színesedését figyelhetjük meg, azaz több, különféle karizmájú rend telepedett meg a helyi igényeknek megfelelően, gyakran főnemesi birtokokhoz vagy kisebb regionális központokhoz kapcsolódóan.

Munkája során elkészült az egyes szerzetesi intézmények adatlapjainak első két része, azaz a bibliográfia és a levéltári lelőhelyekre vonatkozó szakasz, a történeti összefoglalók pedig a volt Hódoltság dunántúli részén található intézmények esetében befejezettek tekinthetők, a Királyság és a hódolt országrész többi területének rendházai esetében pedig vázlatos formában készültek el.

Kutatásainak eredményei számos konferencián elhangzottak, és tíznél több tanulmány formájában jelentek meg. Ezek közül a legfontosabb két, Veszprémben rendezett egyháztörténeti konferencia kötetébe bekerült tanulmánya (A monasztikus szerzetesség megújulása, 2014; Szerzetesség és búcsújárás 2015). Emellett 2014-ben megszületett egy, az adatokból nyerhető elméleti megközelítést tárgyaló tanulmány a *Korall* folyóirat számára. Ebben a tárgyat a Reinhard-Schilling-féle konfesszionalizáció-paradigma fogalomkészletéből kiindulva elemezte. „Második konfesszionalizációnak” a politikai határok változása következtében egy adott helyi társadalmon belül lezajló felekezetváltoztatási folyamatot nevezhetjük, amelynek tényezői egy „testi” és „lelki” közötti skálán helyezhetők el. E skálán négyféle hatás elhelyezésére nyílik lehetőség, a világi hatalomtól függő, „testi” kezdettől, az új, betelepített lakosságtól indulva, folytatva a más felekezetűek áttérésén és az új generációk oktatás-nevelésén át, egészen a hivatalosan katolikus, valójában szubkonfesszionális közösségek megtéréséig, amely a skála leginkább „lelki”, főleg a helybeli szerzetesség által befolyásolt végpontja.

2. Szerzetesség és rendi politika

Forgó András a 18. században Magyarországon újratelepülő szerzetesi közösségek országos politikai tevékenységének föltárását tűzte ki céljául, elsősorban a rendek képviselőinek országgyűlési részvételén keresztül. Ebből a célból szisztematikusan átnézte a szóban forgó közösségek (magyarországi és ausztriai bencés, ciszterci apátságok, premontrei prépostságok, a pálos és jezsuita rend) levéltárait. Az MNL OL regnicolaris és családi levéltárai mellett (pl. N 50: Diaetae; P 398: Károlyi család missilisei), 2012-ben átnézte a Pannonhalmi Főapátsági Levéltár és a Csornai Premontrei Apátság Levéltár vonatkozó iratanyagát, 2013-ban a jászói premontrei prépostság iratanyagát kutatta Pozsonyban (Slovenský Národný Archív). 2014 októberében az 1716 és 1873 között a zalavári apátságot is birtokoló göttweigi bencés apátság levéltárában (Stiftsarchiv Göttweig), kutatott, 2015-ben pedig Bécsben, a Német Lovagrend Központi Levéltárában (Deutschordens Zentralarchiv) és az Osztrák Nemzeti Könyvtárban (Österreichische Nationalbibliothek, ÖNB).

A Német Lovagrend a karlócai békét (1699) követően nyert földbirtokadományt a Jászkun területben, és így birtokos szerzetesrendként igényt tartott az országgyűlési megjelenésre. A levéltárakban őrzött 18 kötetnyi, Magyarországra vonatkozó anyag számos új adattal szolgál, többek között az 1708 és 1715 között lezajlott országgyűlések egyes eseményeiről. Az osztrák jezsuita rendtartománynak az ÖNB-ban őrzött éves beszámolói (Litterae annuae) ugyancsak az országgyűlési események fontos forrásai. A jelenlegi kutatás az 1712. és az 1715. évi kötetekre koncentrált, amikor az önálló magyar jezsuita rendtartomány megszervezése ismét az országgyűlési viták középpontjában állt.

Emellett az alsótáblai egyháziak (káptalanok, szerzetesi elöljárók) politikai pozíciókeresése szempontjából 2014-ban a Győri Egyházmegyei Levéltárban kutatta a győri káptalan vonatkozó iratanyagát, 2015-ben pedig a Heves Megyei Levéltárban az egri káptalan iratanyagát. Utóbbi helyen az 1712., az 1741., valamint az 1751. évi diétához kapcsolódó ügyek (birtokviták, a nemesi felkeléshez nyújtott támogatás, a káptalan elleni megyei sérelmek stb.) rajzolódhatnak ki a forrásokból. Ezek közelebb hozzák az országgyűlés mindennapjait, megmutatják, hogy az országos jelentőségű témák mellett milyen ügyek foglalkoztatták még a Pozsonyba összegyűlt alsótáblai rendeket.

A kutatások során számos olyan országgyűlési meghívó, megbízólevél, kérvény, naplómásolat, jelentés valamint egyéb, az országgyűléshez és az országos politikához kapcsolódó forrás került elő, amely alapján sikerült tisztázni az országgyűléseken részt vevők személyét, valamint egyéb körülményeket. Kiemelkednek például a zalavári leányapátság elöljáróinak a göttweigi apátok számára készített jelentései az 1764–1765. évi, az 1790–1791. évi, az 1792. évi, valamint az 1796. évi országgyűlésekről. Szintén értékes forrás a győri káptalan követutasítása az 1714. évi országgyűlési ülészakra, amelyet a hiteleshelyi levéltár őriz.

A kutatások alapján 2016-ban elkészült a *„Szerzetesség és politikai kultúra a 18. századi Magyarországon* „című habilitációs dolgozat (hozzáférhető: http://histor.btk.ppke.hu/frg/forgo_habil.pdf), amely átdolgozva a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Központi Alapok Programjának támogatásával 2017-ben fog megjelenni. A dolgozat a magyarországi szerzetesség politikai tevékenységét a korszak országgyűlésein elsősorban kulturális szemszögből közelíti meg, és a századelő közéleti vitáira fókuszál, amelyeknek középpontjában a katolikus egyház intézményrendszerének, és azon belül a szerzetesi közösségeknek újjászervezése állt. A dolgozat második egysége a bécsi „skót” apátság Telkiben működő tagjainak példáján mutatja be a kisebb szerzetesi közösségek hazai érvényesülési lehetőségeit az országos politikában. A harmadik nagy egység a szerzetesség nézőpontjából enged betekintést a 18. század végének politikai viharába, amikor II. József halála után újból kiéleződtek a felekezeti ellentétek.

E kutatáshoz kapcsolódóan Hende Fanni 2012 és 2014 között elvégezte az Országos Széchényi könyvtárban található 1708–1715. évi és az 1722–1723. évi országgyűlési naplók jegyzékbe vételét és rövid leírását. Az országgyűlésekről készített naplók tartalmát két csoportra bontotta: az aktákra és magára a naplórészre. A katalógusban az aktáknak csak típusát jelölte (királyi leirat, ordo, beszéd, stb.), a naplórészeknek pedig kezdő és záró dátumait. További feladata volt az akták és ülésnapok alapján kronológia felállítása az országgyűlési ceremóniákhoz, illetve az Országgyűlési Könyvtár Gyurikovits-gyűjteményében található naplókvaló összevetése.

3. A piaristák tanítási rendszere

Koltai András össze kívánta gyűjteni a magyarországi piarista iskolák tanítási rendjére vonatkozó szabályzatokat, jelentéseket és rendelkezéseket, amelyek a Ratio educationis (1777) előtt keletkeztek, és ezek tudományos kiadásának elkészítését tervezte (*Documenta methodi Scholarum Piarum in Hungaria*). Kutatásait a Piarista Rend Magyar Tartományának fondjain kívül (elsősorban I.1.a: Archivum Provinciae Hungariae vetus, For. 34.: Studiorum systema) a Magyar Országos Levéltárban és egyházmegyei levéltárakban végezte. Kutatott az esztergomi Prímási Levéltárban és az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár kézíratai között. Ezen felül – az eredeti tervtől eltérően – 2013 márciusában és áprilisában módja nyílt arra, hogy négy hetet Rómában tartózkodjon, ahol a Piarista Rend Generális Levéltárának (Archivio Generale delle Scuole Pie) magyar vonatkozású anyagát kutatta.

Az összegyűjtött forrásokat 2014 októberében, a kutatócsoport által rendezett konferencián ismertette. A gyűjteményben az 1665–1774. közötti időszakból hat egyetemes rendi előírás, nyolc magyarországi, rendtartományi szintű dokumentum és húsz, egyes iskolák számára készült szabályzat vagy jelentés szerepel, köztük olyan egyetemes rendi előírások, amelyeknek nincsen modern kiadása, vagy hibás kiadásokban, jelentek meg (Regulae communes 1665; Ritus communes 1775; Synopsis Constitutionum 1698). A dokumentumok közül csupán a legalapvetőbb iratok (Methodus 1757) Projectum 1762) átírása készült el, a kisebb iratok szerkesztését és a munka befejezését hátráltatta a szerzőnek a 2014-2017 között, a piarista évfordulókkal kapcsolatos tudományos és ismeretterjesztő tevékenysége. Az összegyűjtött anyag alapján készült, „Hitre nevelés a magyarországi piarista iskolákban a 17–18. században” című tanulmány is a 2017-es piarista kiállítás (Budapesti Történelmi Múzeum) katalógusában jelenik meg.

A munka során szerzett tapasztalatok is az bizonyították, hogy – amint az efféle normatív jellegű források esetében megszokott – a tanítási szabályzatok is sok esetben egymást magyarázzák, pontosítják. Ugyanakkor az is tapasztalható, hogy még a közel egykorú és alapvetően azonos tartalmú szabályzatok is sok apró részletben (pl. tankönyvválasztásban) különböztek egymástól, amely arra vezethető vissza, hogy magyarországi piaristák a 18. század során folyamatosan igyekeztek iskoláik oktatási kínálatát megfeleltetni a diákok és a szülők, igényeinek, bevezetni a katolikus felvilágosodás újabb gondolatait, és saját piarista arculatot teremteni a jezsuiták (és esetleg más szerzetesrendek) iskoláival szemben.

Emellett Koltai András összeállított egy regesztagyűjteményt, amely közel 1500 darab, a magyarországi piaristákra vonatkozó, 17-18. századi irat hosszabb-rövidebb tartalmi kivonatát tartalmazza a magyarországi egyházmegyei levéltárakból, az MNL OL Helytartótanácsi levéltárának Acta fundationalia (C 39) és Acta ecclesiastica (E 150) állagaiból, valamint városi és családi levéltárakból.

4. Szerzetesi iskolai kultúra (paraliturgia, színjátás, zene)

Medgyesy S. Norbert a kutatásának elsődleges célja a 17–18. századi jezsuita, piarista, ferences, minorita és pálos iskolákban előadott színjátékok nyomtatott vagy kézíratos programjainak (színlapok) feltárása volt a történelmi Magyarország északi részének (Győr,

Pozsony, Nyitra, Turócszentmárton, Esztergom, Vác, Gyöngyös és Szécsény) könyvtáraiból. Ebből a célból részben a budapesti gyűjteményekben (OSZK Színháztörténeti Tár, ELTE Egyetemi Könyvtár Kézirattára, Piarista Központi Könyvtár, Magyar Ferences Könyvtár és Levéltár) kutatott, valamint fölkeresett kevésbé ismert vidéki gyűjteményeket is, mint a Székesfehérvári Püspöki Levéltár Kézirattárát (2013), a Győri Egyházmegyei Könyvtárat (2013-2014), a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtárat (2013), az Egri Főegyházmegyei Könyvtárat, a Veszprémi Érseki Könyvtárat (2014), valamint a Csíki Székely Múzeumot (2015).

Ugyanakkor a Pozsonyi Egyetemi Könyvtár, az MTA Könyvtára (Budapest), a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, a keszthelyi Festetich Könyvtár, a mosonmagyaróvári Czéch Sándor-gyűjtemény, a Váci Egyházmegyei Könyvtár, a Debreceni Református Kollégiumi Nagykönyvtár, Egyházkerületi és Kollégiumi Levéltár és az Egri Főegyházmegyei Könyvtár állománya nem tartalmazott periochákat (vagy legalábbis a feldolgozás mai szintjén nem találhatók bennük). Az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár és az Érseki Simor Könyvtár állománya ugyanezt az eredményt mutatta, de további kutatásra vár. A nyitrai piarista rendház rendezetlen könyvtára egyelőre nem kutatható.

A kutatás során előkerült színlapok katalogizálását Microsoft Access program segítségével végezte, az adattár 21 leírási mezőt tartalmaz.

Ezek alapján, a kutatócsoport 2014. évi konferenciáján tartott előadását kiegészítve, 2015-re elkészítette a „*Történelemoktatás és diákszínpad – a 18. századi szerzetesi iskolakultúra ismeretlen forrásterülete alapján*” című összefoglaló tanulmányt.

Ehhez a kutatáshoz kapcsolódóan Péterffy Alexandra 2012-ben és 2013-ban katalogizálta a Piarista Központi Könyvtár kolligátumaiból hat kötetben (R 1307, R1851, R2026, R2450, R2434, R 2153) található, összesen 109 színlap 139 példányát, valamint a szóban forgó kolligátumokba között egyéb aprónyomtatványokat, részletes leírással, az érintettek nevével, és bibliográfiai hivatkozásokkal. Ezek a könyvtár katalógusában (<http://konyvtar.piarista.hu/>) is hozzáférhetők, a digitalizált címlapokkal együtt. A feldolgozott kisnyomtatványok 1698 és 1741 között jelentek meg, a többség piarisztikum, de van közte jezsuita és egyéb eredetű is.

Ugyancsak ehhez kapcsolódóan 2013-ban digitalizáltuk a kutatási téma alapvető kézikönyvét és adattárát, „A magyarországi iskolai színjátszás forrásai és irodalma” című sorozat 1984 és 1994 között megjelent hat kötetét (PDF formában, karakterfelismerővel készült kereshető szöveggel), amelyek közül az első négyet (Staud Géza három kötetes jezsuita és Kilián István egykötetes piarista adattárát) közzétettük a Magyar Elektronikus Könyvtárban. (A további két kötetéről nem sikerül megegyeznünk a jogtulajdonos örökösökkel). Lásd: <https://mek.oszk.hu/15100/15196>; <https://mek.oszk.hu/15100/15197>; <https://mek.oszk.hu/15100/15198>; <http://mek.oszk.hu/15100/15199>).

5. A jezsuita retorika: hagyományok, elméleti alapok, ízlés, gyakorlat

Gábor Csilla a 18. századi, magyar nyelvterületen alkalmazott és kiadott retorikai és homiletikai traktátusokat vizsgálta, azzal a céllal, hogy általuk jobban megérthessük a korabeli retorikai művekben a kompilációs technika alkalmazását és működtetését. Az érdeklődés középpontjában a retorikai hagyományhoz való kapcsolódás állt.

Ehhez 2012-ben az Országos Széchényi Könyvtárban, a kolozsvári és budapesti Akadémiai és Egyetemi Könyvtárban végzett anyaggyűjtést, módszertani és szakirodalmi kutatást a jezsuita prédikációs irodalomról.

Az elvégzett esettanulmányokban azt próbálta nyomon követni, hogy a 16–17. századi, a humanizmus és a hitvédelem szempontjai által meghatározott kompendiumok (hangsúlyosan például Cypriano Soarez) milyen átalakulásokon mentek át, hogyan „íródtak szét” a különféle átdolgozások, újabb és újabb kiadások során, illetve hogy a felhasználásnak milyen módjai tűnnek fel a korabeli szövegekben.

6. Szövegalkotás és motívum a szerzetesek által írt prédikációkban

Maczák Ibolya egyik célja az volt, hogy összegyűjtse és rendszerezze azokat a (többnyire kézíratos) forrásokat, amelyek a szerzetesi prédikációskötetek megjelentetéséhez kapcsolódnak. A kutatás második része az egyes szerzetesrendek retorikai sajátosságaival foglalkozott, illetve az egyes szerzetesekre jellemző szövegalkotási módok (kompiláció), motívumok, alkalmak (pl. a rendnek az alapítóra vonatkozó reprezentációja) rendszerét vizsgálta.

A forrásgyűjtést alapvetően budapesti gyűjteményekben végezte, elsősorban az Országos Széchényi Könyvtárban, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárában, valamint Piarista Rend Magyar Tartománya Központi Könyvtárában és a Magyar Ferences Könyvtárban. Kutatásokat folytatott emellett 2012-ben a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtárban, illetve Nyíregyházán, a Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárában, valamint 2013-ban a Gyulafehérvári Érseki Levéltárban, ahol a pálosokra és minoritákra (és kiemelten Kelemen Didákra) vonatkozó anyagot kutatott.

Ezek nyomán a kompilációkutatás új eredményeit több konferencián és tanulmányban tárta a szakmai közvélemény elé. A kutatás révén számos új adat került elő, például Bernárd Pál egri kanonok és Kelemen Didák minorita szerzői viszonyáról. Ezek alapvetően változtatták meg a kompilált beszédek sajátosságaival, valamint a jezsuita beszédekből kompilált minorita szövegekkel kapcsolatos ismereteinket. Végül a kutatás eredményei a 2016 végére elkészült a „Szövegalkotás és motívum a szerzetesek által írt prédikációkban a 18. századi Magyarországon” című monográfia szövegében kerültek összefoglalásra, amely jelenleg kiadásra vár.

7. A jezsuiták és piaristák zenei együtteseinek gyakorlata és repertoárja

Szacsvai Kim Katalin a jezsuita és a piarista rend magyarországi zenei életének forrásfeldolgozására és forrásainak kritikai értékelésére irányult. Első lépésben a korábbi kutatások rendezésére került sor. Székér Barnabás és Handley Zsófia doktoranduszok segítségével átnézték a az MTA Zenetudományi Intézet Magyar Zenetörténet Osztályán, Bárdos Kornél vezetésével különféle gyűjteményekben, illetve Rennerné Várhidi Klára által 2005–2006-ban a Piarista Rend Magyar Tartománya Központi Levéltárában összegyűjtött anyagot, és belekezdtek egy komplex online zenetörténeti piarista tudástár kialakításába, amelyben a zenetörténészek számára fontos válogatott általános történeti és zenei szakbibliográfia, valamint egy válogatott forrásjegyzék mellett kommentált faksimilék és forrásfeldolgozások egyaránt helyet kapnak.

Az eddig gyűjtött anyag kiegészítése céljából újabb kutatásokat végeztek a Piarista Rend Magyar Tartománya Központi Levéltárában, ahol a *status domus*-ok zenei anyagára, valamint a váci piaristák forrásainak feldolgozására fókuszáltak.

A kutatás másik célja az volt, hogy a források kritikai elemzésének kiegészítéseként föltérképezze a szerzetesi kapcsolatokon keresztül történő beszerzések rendszerét, az osztrák referenciaanyagok alapján. Ebből a célból 2013 és 2015 között minden évben több hetet töltött, Bécsben, ahol Österreichische Nationalbibliothek törzsanyagában és zenei gyűjteményében az osztrák piaristákra vonatkozó szakirodalmat tekintette át. Ugyancsak minden évben kutatott Kolozsváron, részben a Kolozs megyei Állami Levéltárban (Arhivele Statului Judetean Cluj), részben Erdélyi Római Katolikus Státus Levéltárában, ahol a kolozsvári piarista rendház levéltárát őrzik. Itt nemcsak a zenei források (elsősorban hangszer- és kottainventáriumok) digitalizálására vállalkozott, hanem egyéb kutatási területeket érintő forrást is befotózott (mintegy 5000 kép).

A kutatások eredményeképpen készült a 18. századi inventáriumok forrásértékelésével kapcsolatos tanulmány (Domokos Mária emlékkönyv, 2012), illetve a váci piaristák zenéjéről szóló tanulmánya, amely kutatócsoportunk 2014. évi konferenciáján hangzott el előadásként,

és az MTA BTK Zenetudományi Intézet új, „Műhelytanulmányok a 18. század zenetörténetéhez” című kiadványsorozatának első kötetében fog megjelenni.

8. Johann Wenzel Bergl, a pálos rend festője

Jernyei Kiss János célja az volt, hogy a csehországi születésű Johann Wenzel Bergl (1718–1789) freskófestő kiterjedt életművéről részletes fotódokumentációt, illetve monografikus jellegű tanulmányt készítsen. Bergl jellegzetes közép-európai karriert futott be, munkái megtalálhatók a bécsi Hofburgban, Laxenburg és Schönbrunn kastélyaiban, Melk, Kleimariazell, Maria Dreieichen, Seitenstetten monostoriban, Magyarországon pedig kimondottan „a pálos rend festője” címmel emlegetik, mivel nevéhez fűződik a felsőelefánti, a máriacsaládi és a pesti pálos templomok dekorációja. Összetett képi programjaival és virtuóz festői eszközeivel a barokk hagyomány egyik fontos összegzője és magyarországi képviselője volt.

Ezért 2013-ban egy ausztriai körút során nagy felbontású, digitális fényképeket készített Bergl alkotásairól, a következő helyszíneken: Bécs, Melk, Pielach, Ober-St.-Veit, Kleinmariaszell, Thenneberg, Säusenstein, Seitenstetten, Bécsújhely, Maria Dreieichen. Ennek során 3900 felvétel készült Johann Wenzel Bergl és művészi környezete (Troger, Maulbertsch) műveiről. Emellett elkészítették Franz Anton Maulbertschnak az innsbrucki császári rezidencián, a korneuburgi ágoston rendi templomban és az ebenfurthi kastélyban található műveinek hasonló fotódokumentációját is.

Bergl freskóiról 2013-ban a „Freskó, keret, ornemens” című konferencián tartott előadást, amely 2016-ban németül jelent meg. A tervezett monografikus tanulmány teljes szövege a „Barokk freskófestészet Magyarországon” című kötetben fog megjelenni.

9. A kutatócsoport honlapja

2016 nyarára elkészült a kutatócsoport honlapja (<http://szerzetes.hypotheses.org>), amely a francia Centre for Open Electronic Publishing (Cléo) nonprofit kezdeményezés által működtetett hypotheses.org nevű, tudományos blogok számára készült platform első magyar nyelvű blogja (honlapja). Ez a honlap a kutatócsoport saját kutatásai mellett a továbbiakban is teret ad a témával, a koraujkori magyarországi szerzetességgel foglalkozó tudományos kiadványoknak, eseményeknek. Részeként Koltai András és Siptár Dániel elkezdte a koraujkori magyarországi szerzetesrendek részletes adatlapjainak elkészítését, hogy korrigáljuk vagy pótoljuk a korábbi, sokszor téves vagy hiányos lexikonszócikkek adatait. Eddig összesen 12 ilyen lap készül el (7 férfi és 5 női rendről), amely a koraujkori Magyarország 27 (vagy 29) szerzetesrendjének 44%-a. Örömmel vettük, hogy újabban a szakirodalom is hivatkozik rá. A honlap fontos része egy fogalomtár is, amely a témával foglalkozó egyes kutatók írásaiból áll össze.

10. Konferenciák

A kutatócsoport tagjai számos konferencián szerepeltek, nemcsak külön-külön, hanem együtt is. A csoport négy tagja vett részt például a 2014. augusztus 27-28-án Veszprémben tartott „Szerzetesrendek a veszprémi egyházmegyében” konferencián, ahol a korral foglalkozó szekcióban részben hasonló kérdések merültek föl, és izgalmas eszmecsere folyt.

2014. október 17-én saját, egynapos tudományos műhelykonferenciát tartottunk Budapesten, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola dísztermében, „Szerzetesség a 18. századi Magyarországon” címmel, amelyen négy ülészakon 12 előadó mondta el a kerettémán belüli újabb kutatási eredményeit. Közülük hatan kutatócsoportunk tagjai voltak, a többiek pedig általunk meghívott, hasonló témákkal foglalkozó, zömmel fiatalabb kutatók. A tematikus összecsendések, és a többirányú megközelítés miatt a konferencia kifejezetten jó hangulatú volt. Az ülészakok mindegyike érdekesítő vitával fejeződött be, és bár az

előadók betartották a nekik szabott időt, a konferencia programja a végén már több, mint egy órát késett. Izgalmas viták folytak például Szuly Rita, Kádár Zsófia és Dénesi Tamás előadásához kapcsolódóan a jezsuita és más társulatok kérdésében, valamint Forgó András és Szekér Barnabás előadásához kapcsolódóan szerzetesség és a felvilágosodás kapcsolatáról.

Utoljára 2016. augusztus 25-én a VIII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson vettünk részt együtt Pécsen, ahol Forgó András, Koltai András és Maczák Ibolya a „Levéliro, levélírás, levélváltás interdiszciplináris perspektívában” című szekcióban tartottak előadást, Medgyesy S. Norbert pedig a színháztörténeti szekcióban beszélt a történelemoktatás, a reprezentáció és a 18. századi iskolai színpad kapcsolatáról.

2017.07.12